אלא ע"מ שישתוק אבא. פירש בקונטרס שישתוק בשעת שמיעה ואין לפרש שישתוק לעולם דל"ל היינו שלא ימחה דבסמוך והיכי אמר בהם דלה האב מקודשת והרי שמא ימחה אח"כ [מ] ובטל הקידושין אלא ש"מ שישתוק בשעת שמיעה אבל כלומר ששתק בשעת שמיעה מקודשת לא דלה האב אלא מיחה אינה מקודשת מת האב מקודשת פי' מת האב קודם השמיעה דאין לומר אחר השמיעה ושתק ולא מיחה דאין זה חידוש וא"ת מאחר דמת קודם השמיעה איאך היא מקודשת דלמא אי הוה שמע הוה מוחה וי"ל דיש לנו לדון דעתו שלא ימחה וא"ת אם כן מאי פריך והא לא אמר אין אמאי לא אמרי' דעתו היה לומר אין אם הוה שמע כדאריכינן למימר גבי שתיקה כדפי' ואומר ר"מ דיש לחלק בין היכא דמתוסר אמירה להיכא דלא מתוסר אלא שתיקה:

[**והא** שתיק. וליכא למימר מלמדין אבל היינו קודם שמיעה [נ] שמלמדין משמע לאחר שמיעה [א] להכי פריך והא שתיק ומאי אהני ליה תו אמרי קן: ת"י]

[**ולא** מוקמינן בתרי תנאי. דלא כר"י בפרק המפקיד [ב] גבי חביתן: ת"י]

כיון דאיכא חד בהדיה ארתותי מירתת. ואע"ג דע"כ איכא חד מייייחו דמשקר מיהו אותו שכיחא מתמיכא לכונסה [ב] ונותן גט:

לקטלא לא הימניה. וא"ת והא כתיב באותה פרשה דאמרי [ג] בתי נתתי לאיש הזה [ד] וסקלוה [ה] אלמא לקטלא נמי הימניה רחמנא וי"ל [ו] דסקלוה מיירי היכא דאיכא עדים מיהו לאיסורא הימניה רחמנא דכתיב את בתי נתתי לאיש [ג]:

[**ולא** לעונשין. תימה היכי מייתי דרב מסדא לטעמיה הא מסתמא רב אסי לא פליג אמתניתין דלקמן [ד] דאשביה לא הימנו [ה] ומכות ועונשין אין להאמינו טפי משביה]: ת"י

בני זה בן י"ג שנה ויום אחד. פי' בקונטי' דמייתי שהגיע ב' שערות ואפ"ה לריכין אנו לידע שנותיו שהרי שניס בלא שערות אין מועילין [ד] עד ל"ו שנה דהיינו רוב שנותיו [ה] וסימנים בלא שניס דהיינו לפני י"ג שומא עינהו [ו] ואעפ"כ קאמר הכא גמרא דלמכות ועונשים אינו נאמן פי' [ז] דלמכות היכא דלא התרו בו ולעונשין היכא דהתרו בו וקשה [ח] דא"כ כל הנשים הבאות לפנינו לחלוץ היאך יאמינו אע"ג שיש להם סימנים כיון שאין אנו יודעים שנותיהם לא מהני דשמא היכס קטן ואיש כתיב בפרשה [ד] דמשמע ולא קטן וכל האנשים הבאים על העריות היאך הן נהרגים ואע"ג שיש להם שערות מ"מ אין אנו יודעים שנותיהן ושמא הס קטנים ואור"י דאי איכא

ריבוי

על מנת שישתוק אבא אימא סיפא מת הבן מלמדין את האב לומר שאינו רוצה אמאי והא שתיק אלא אמר לה על מנת שלא ימחה אבא רישא בחד טעמא ומציעתא וסיפא בחד טעמא א"ר יגאי אין אמר ריש לקיש [ו] ש"מ [ז] לדרבי יגאי דחקינן ומוקמינן מתני' בתרי טעמא ואליבא דחד תנא ולא מוקמינן בתרי תנאי ובחד טעמא רב יוסף בר אמי אמר לעולם חד טעמא הוא ומאי על מנת שירצה אבא ע"מ שלא ימחה אבא מכאן ועד שלשים יום: **מתני'** [א] קדשתי את בתי ואיני יודע למי קידשתיה ובא אחד ואמר אני קידשתיה נאמן [ב] זה אמר אני קידשתיה וזה אמר אני קידשתיה שניהם נותנים גט ואם רצו אחד נותן גט ואחד כונס: **גמ'** אמר רב [ג] נאמן ליתן גט ואין נאמן לכנוס נאמן ליתן גט [ד] אין אדם חוטא ולא לו ואין נאמן לכנוס אימא יצרו תוקפו רב אסי אמר [ה] אף נאמן לכנוס ומודה רב אסי [ו] באומרת נתקדשתי ואיני יודעת למי נתקדשתי ובא אחד ואמר קידשתיה שאין נאמן לכנוס תנן רצו אחד נותן גט ואחד כונס תיובתא דרב אמר לך רב שאני התם דכיון דאיכא אחר בהדיה ארתותי מירתת תניא כוותיה דרב אסי [ז] קידשתי את בתי ואיני יודע למי קידשתיה ובא אחד ואמר קידשתיה אף נאמן לכנוס [ח] כנסה ובא אחר ואמר אני קדשתיה לא כל הימנו לאוסרה עליו האשה שאמרה נתקדשתי ואיני יודעת למי נתקדשתי ובא אחד ואמר אני קידשתיה אין נאמן לכנוס מפני שהיא מחפה עליו איבעיא להו מהו לסקול על ידו רב אמר [ט] אין סוקלין ורב אסי אמר סוקלין רב אמר אין סוקלין כי הימניה רחמנא לאב לאיסורא לקטלא לא הימניה רב אסי אמר סוקלין לכולה מילתיה הימניה רחמנא לאב אמר רב אסי [י] ומודינא באומרת נתקדשתי שאין סוקלים ואמר רב אסי הני שמעתתא דידי מרפסן איגרי השתא ומה במקום שאם בא לכנוס כונס אמרת סוקלים מקום שאם בא לכנוס אין כונס אינו דין שסוקלין ולא היא לאב הימניה רחמנא לדידה לא הימנה ורב חסדא אמר אחד זה ואחד זה אין סוקלין ואזדא רב חסדא לטעמיה דאמר רב חסדא בני זה [יא] בן תשע שנים ויום אחד בתי זו בת ג' שנים ויום אחד נאמן לקרבן אבל לא למכות ולא לעונשין תניא כוותיה דרב חסדא [יב] בני זה בן י"ג שנה ויום אחד בתי זו בת י"ב שנה ויום אחד נאמן

ע"מ שישתוק. כשישמע. דלה האב ששתק בשעת שמיעה מקודשת. לא דלה שמיחה: **והא שתיק ליה.** וחלו קידושין: **אלא ע"מ שלא ימחה אבא.** הך סיפא דקתני מלמדין לא מתוקמא כרישא בע"מ שישתוק אלא בע"מ שלא ימחה וכל כמה דמחי עקר לה קבע זמן למחאה דרישא ליכא לאוקמא בהכי דל"ל מאי דלה [ו] האב והלא יש בידו למחות לעולם דאין כאן קידושין לעולם ועל כרחך הכי קתני על מנת שישתוק אבא שתק הרי זו מקודשת לא שתק אלא מיחה לאלתר אינה מקודשת ואם אמר ע"מ שלא ימחה אבא מת האב עד שלא מיחה הרי זו מקודשת אבל כל ימי חייו אינם קידושין מת הבן מלמדין וכו': **ולא מוקמינן בתרי תנאי.** לאוקמי באומר על מנת שירצה אבא דקתני ומי ששנה זו לא שנה זו ובמשמעות לשון קמיפלגי תנא דרישא סבר לשון שתיקה הוא וכיון ששתק חלו קידושין מיד ותנא דסיפא סבר לשון לא ימחה הוא ואינם קידושין עד שימות: **ומאי ע"מ שירצה ע"מ שלא ימחה.** וכשקבע זמן למחאתו הלכך דלה האב שעברו שלשים ולא מיחה הרי זו מקודשת לא דלה שמיחה תוך שלשים אינה מקודשת מת האב בתוך שלשים מקודשת דאמרי' תו מאן מחי מת הבן בתוך שלשים מלמדין את האב כו': **מתני' שניהם נותנים גט.** להמיחה לאחריו: **גמ' אמר רב.** הא דתנן בא אחד ואמר אני קידשתיה נאמן ליתן גט קאמר דנאמן וסמכינן עליה שהוא קידשה וגיטו גט: **שאין אדם חוטא.** בדבר שאינו נהנה ממנו להמיר אשת איש חנם: **אף נאמן לכנוס.** דלא חליף למימר לפני האב שקבל הקידושין אני הוא דמירתת דלמא מכחיש ליה ואמר ידענא דלאו את יהבת לי קידושין: **כיון דאיכא אחר בהדיה.** שאומר אני קדשתיה מירתת מעיקרא שמא יכיר האב שבחירו קידשה ולא הוא והאי קושטא אמר ושכנגדו שכיחא ירא לכונסה ונותן גט: **קדשתי את בתי.** קטנה והוא לא ידע למי: **נאמן לכנוס.** דמירתת דלאב ולאי לא יחפה עליו אבל האשה שקבלה קידושין ואינה יודעת ממי ובא אחר כו' לא מירתת דיודע הוא שתהא מחפה עליו ותתרלה בו ותכחיש את כל הבא לומר עוד אני הוא: **מהו לסקול על ידו.** של האב כלומר על פיו אם אמר קדשתי את בתי ועדי קידושין אין באין לפניהם וזיינתה מהו להחזיק על פיו כדין נערה המאורסה ולסוקלה: **כי הימניה רחמנא לאב.** את בתי נתתי לאיש הזה (דברים כב [ו]): **לאיסורא.** לאוסרה על כל העולם: **נאומרה נתקדשתי.** וזיינתה אחר כן שאין סוקלין אותה על פיה ואע"פ שהחזיקה עצמה קודם הזנות בחזקת אלוסה

ע"מ שלא ימחה אבא. דלה האב ששתק בשעת שמיעה מקודשת. לא דלה שמיחה: **אלא ע"מ שלא ימחה אבא.** דלה האב מקודשת מת האב מקודשת פי' מת האב קודם השמיעה דאין לומר אחר השמיעה ושתק ולא מיחה דאין זה חידוש וא"ת מאחר דמת קודם השמיעה איאך היא מקודשת דלמא אי הוה שמע הוה מוחה וי"ל דיש לנו לדון דעתו שלא ימחה וא"ת אם כן מאי פריך והא לא אמר אין אמאי לא אמרי' דעתו היה לומר אין אם הוה שמע כדאריכינן למימר גבי שתיקה כדפי' ואומר ר"מ דיש לחלק בין היכא דמתוסר אמירה להיכא דלא מתוסר אמירה להיכא דלא מחוסר אלא שתיקה:

[**והא** שתיק. וליכא למימר מלמדין דאב היינו קודם שמיעה [ב] שמלמדין משמע לאחר שמיעה [א] להכי פריך והא שתיק ומאי אהני ליה תו אמרי קן: ת"י]

[**ולא** מוקמינן בתרי תנאי. דלא כר"י בפרק המפקיד [ב] גבי חביתן: ת"י]

כיון דאיכא חד בהדיה ארתותי מירתת. ואע"ג דע"כ איכא חד מייייחו דמשקר מיהו אותו שכיחא מתמיכא לכונסה [ב] ונותן גט:

לקטלא לא הימניה. וא"ת והא כתיב באותה פרשה דאמרי [ג] בתי נתתי לאיש הזה [ד] וסקלוה [ה] אלמא לקטלא נמי הימניה רחמנא וי"ל [ו] דסקלוה מיירי היכא דאיכא עדים מיהו לאיסורא הימניה רחמנא דכתיב את בתי נתתי לאיש [ג]:

[**ולא** לעונשין. תימה היכי מייתי דרב מסדא לטעמיה הא מסתמא רב אסי לא פליג אמתניתין דלקמן [ד] דאשביה לא הימנו [ה] ומכות ועונשין אין להאמינו טפי משביה]: ת"י

בני זה בן י"ג שנה ויום אחד. פי' בקונטי' דמייתי שהגיע ב' שערות ואפ"ה לריכין אנו לידע שנותיו שהרי שניס בלא שערות אין מועילין [ד] עד ל"ו שנה דהיינו רוב שנותיו [ה] וסימנים בלא שניס דהיינו לפני י"ג שומא עינהו [ו] ואעפ"כ קאמר הכא גמרא דלמכות ועונשים אינו נאמן פי' [ז] דלמכות היכא דלא התרו בו ולעונשין היכא דהתרו בו וקשה [ח] דא"כ כל הנשים הבאות לפנינו לחלוץ היאך יאמינו אע"ג שיש להם סימנים כיון שאין אנו יודעים שנותיהם לא מהני דשמא היכס קטן ואיש כתיב בפרשה [ד] דמשמע ולא קטן וכל האנשים הבאים על העריות היאך הן נהרגים ואע"ג שיש להם שערות מ"מ אין אנו יודעים שנותיהן ושמא הס קטנים ואור"י דאי איכא ריבוי

עין משפט נר מצוה

נד א מיי' פ"ט מהלכות אישות הלכה יב סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן לז סעיף כא:

נה ב מיי' שם הלכה יג טוש"ע שם סעי' כב:

נו ג מיי' שם הלכה יב טוש"ע שם סעי' כא:

נז ד מיי' שם הלכה יד טוש"ע שם סעיף כד:

נח ה מיי' שם הלכה יג טוש"ע שם סעיף כד:

נט ו ז מיי' פ"ח מהל' אישורי ביאה הלכה כג סמג עשין נ:

ס ח ט מיי' פ"ב מהלכות אישות הלכה כג סמג שם:

מוסף תוספות

א. דע"כ מדאינו מוחה אלא בלימוד, בין שמיעה ללימוד איכא שתיקה. רשב"ם. ב. שמא יביא חבירו עדים שנתקדשה לו או מתוך ערעור שמערער חבירו יתברר הדבר ויבואו עדים למי נתקדשה. שיעוט לא נודע למי. ג. דמיניה ילפינן הימנותיה דאב לא ילפינן אלא מאי דאיכתב ביה נתתי לאיש הזה לומר דבנתינתו נעשית א"א ואסורה לעלמא. רשב"ם. ד. דהא לחליצה בעי בדיקה אפי' הגיע לכלל שנים כדאיתא בגדה (מו:). תוס' הרא"ש.

תוס' ר"י הזקן

אלא ע"מ שישתוק. פירש"ש דרישא דתני על מנת שירצה אבא שישתוק כשישמע משמע, ואם לא שמע נמי מקודשת ורוצה האב ששתק בשעת שמיעה. לא רצה, שמחה בשעת שמיעה. והא שתיק ליה. והויא מקודשת ותו [מאי] מהניא, דמדקאמר מלמדין ולא אמר מודיעין ומלמדין, ש"מ דמירי ששמע והואיל ושמע ושתיק הויא לה מקודשת. אלא. האי סיפא מתוקמא כשאמר בפירוש על מנת שלא ימחה והואיל ולא קבע זמן למאחנו כל אימת דהוה מחי עקר להני קדושי משום הכי מלמדין את האב שימחה. כתב ר"ש ורישא לא מצי לאוקומי בשלא ימחה האב, דא"כ מאי רצה דמקודשת והרי יש בידו למחות לעולם. עכ"ל ר"ש. ודקדק מכאן בעל ההשלמה דשלא ימחה אע"ג (דמ"ד) [דאמר] אין יכול למחות שהרי עשה תנאי שלא ימחה, ולעולם קדושיה תלויים עד שימות. ואיכא מ"ד דע"מ דשלא ימחה יכול למחות לעולם [עד] שיאמר אין רוצה אני, ומיהו אם אמר אינו יכול למחות שמיד חלו הקדושין, ומשום הכי לא אוקים רישא בשלא ימחה דרצה האב משמע שלא מיחה דהא לא ימחה קאמר, אבל אי אמר אין, אין יכול למחות ולזה כוון ר"ש. רישא ומציעתא **בחד טעמא.** מיירי באמר לה ע"מ שירצה דמשמע שישתוק וסיפא בחד טעמא דמשמע דמיירי שאמר לה ע"מ שלא ימחה. ואית דמפרשי אלא ע"מ שישתוק דמציעתא מיירי דאמר לה בפירוש ע"מ שישתוק ורישא מיירי בעל מנת שירצה עד דאמר אין משמע, וגרסינן רישא בחד טעמא מציעתא בחד טעמא וסיפא בחד טעמא. מדר' יגאי. דאוקמי כדאסיק המקשה ולא אוקמא כולה בע"מ שירצה ומי ששנה זו לא שנה זו, דמי ששנה רישא ומציעתא סבר ע"מ שירצה [ב] שישתוק ומי ששנה סיפא סבר דע"מ שלא ימחה הוא, ולאידך פירושא מי ששנה (סיפא) [רישא] סבר דאמר אין משמע. [ג] כתב ר"ש ומאי על

מסורת הש"ס

[מ] ממנות נה., [נ] [בכתב"י ודפו"ר מדרבי, וכמל"ל], [ס] ב"מ ה: [שבועות מב: ערכין כג.], [ע] תוספתא דקדושין פ"ד ה"ט, [פ] תוספתא דטהרות פ"ו ה"ט [ע"ש], [צ] [בתוס' ר"י הזקן נוסף כאן: דמקודשת], [ק] [לקמן סד ע"ב], [ר] [עיין כתובות כב ע"ב], [ש] [נדה מה ע"ב], [ת] [שם מד ע"ב], [א] [שם מה ע"ב], [ב] [ברש"י שבי"ר: ואפילו הביאו וכו' ממעיין שומא. ועיין לעיל מז.; ורש"ש], [ג] [בדפו': ויבטלו], [ד] [במהרש"א (שהוא מקור הדיבור): דלמדין], [ה] [ב"מ מא ע"ב. ועי"ש שבת פו ע"ב וכתר"י שם], [ו] [בדפו"ר: לא., ול"ל לא בתי, ותיבת לאמר ט"ס], [ז] [דברים כב, טו], [ח] [שם שם, כא], [ט] [בדפו"ר: ול"ל דוסקולה מיירי], [י] [שם ע"ב], [כ] [בתוס' ר"ש (שהוא מקור הדיבור): דימניה], [ל] [נדה מז ע"ב], [מ] [שם מו ע"ב ועיין שם ע"ב], [נ] [פי' לפירושם מכוח מרדות דלאין בו דיני התראה כמו בענינן דאוריתא ולסכי הוקרן למיתני למכות אף שהוא בכלל ענינן לחודות דגם במכות מרדות ואפילו מדרבנן אינו נאמן], [ג] ע' בשמ"ר, [ד] [דברים כה, ז - ט. ועיין יבמות קד ע"ב - קה ע"ב], [ה] [אל"ל: שילה משמע על מנת שישתוק], [ו] [נראה דיש לחוסיף כאן תחילת דיבור: רב יוסף בר אמי אמר וכו' כתב ר"ש], [ז] [ע"מ] שישתוק],

גליון הש"ס

גמ' נאמן ליתן גט. עיין נ"י פי"ב דיבמות דף לט ע"ב:

מוסף רש"י

אין אדם חוטא ולא לו. להרויח בשביל אחר לא יחטוא (ערכין כג.).

תוס' ר"י הזקן (המשך)

מנת שירצה שלא ימחה כשקבע זמן למאחנו, ורצה האב מקודשת שלא מיחה תוך ל' יום, לא רצה שמיחה תוך ל' יום, מלמדין האב, שימחה תוך ל' יום. משמע דרב יוסף סבר בעל מנת שרצה שלא ימחה משמע. ואית דגרסי מאי על מנת שירצה דאמר לה, כלומר בפירוש. והראב"ד פירש [ראה בהשגות אישות פ"ז ה"א] ע"מ שישתוק שישמע ישתוק ואם לא שמע אינה מקודשת והאי דתני מת האב מקודשת ה"א אפילו לא מת, דהא שמע ושתק ומשום הכי נקט מת האב לאשמועינן דע"מ שירצה [ו] שישתוק הוא, דהא אמר כי מת האב אחר ששמע ושתק דתו לא מצי למימר אין מקודשת. אימא סיפא והא שתיק, דמדרישא מת האב מיירי ששמע ושתק ואח"כ מת, סיפא דמת הבן נמי איירי ששמע האב ושתק ואח"כ מת הבן. אשתכח השתא דעל מנת שלא ימחה יוכל למחות לעולם עד שמת, ואע"ג דאמר אין לדעת בעל ההשלמה, ולדעת אחרים עד שמת או דאמר

אין. ע"מ שישתוק, כשישמע משמע, לא שמע מקודשת לפירוש ר"ש, ולדעת הראב"ד לא שמע אינה מקודשת עד שישמע וישתוק. ע"מ שירצה אבא סתמא לגירסא קמא שישתוק הוא. לגי' בתרא דאמר אין הוא. ובפ' המדיר [כתובות עג. ב] איכא אמורא דסבר דבהא פליגי ר' שמעון ות"ק, ת"ק סבר ע"מ שישתוק משמע, ור' שמעון סבר

ולחרמים. אם החרימו מנכסיהם הוי חרם לבדק הבית וקדשים וכן אם אמר ערכי עלי[1] נערך: אבל לא למכות. להחזיק שערותיהן בחזקת סימן לנקות ולהעניק: מתני' גירשתיה. קבלתי את גיטה: והרי היא קטנה. עכשיו כשאמר עליה כך: גמ'. לפוסלה מן הכהונה: והרי היא גדולה. משגדלה אמר כן ובקטנותה לא אמר אינו נאמן ומותרת לכהן: נשבית. הרי היא פסולה לכהונה משום ספק זונה ובגמרא מפרש טעמא: גמ' רישא בידו. בעודנה קטנה בידו לקדשה לאחר ולחזור ולקבל גט הימנו הלכך נאמן דמה לו לשקר אי בעי פסיל לה: סיפא לאו בידו. לקדשה משגדלה ולא למוסרה ביד עובד כוכבים לא גדולה ולא קטנה: והרי בידו. כשהיא קטנה: להשיאה לחלל. לגולד מאלמנה לכ"ג דאמר לקמן בפרק בתרא (דף עד:) עמוני ומואבי כותי נתין חלל וממזר מצרי וחדומי שבאו על הכתם לוייה וישראלית פסלוה: כר' דוסתאי בן יהודה. ס"ל לתנא דידן דאמר לקמן (דף עז.) בנות ישראל מקום טהרה לחללים דבת חלל זכר כשרה לכהונה שאשתו טהרה את זרעו וכיון דבתו כשרה אלמנתו כשרה דכל שאתה נושא בתו אתה נושא אלמנתו[6] הלכך אין בידו לפסול בתו קטנה מן הכהונה וא"ת הרי בידו לפסלה בקידושין וגירושין התם מכהונה פסיל לה תמרומה לא פסיל לה אם בת כהן היא אבל נשבית פסולה אף מן התרומה: והרי בידו להשיאה לממזר. דקיימא לן (לקמן דף סח.) קידושין תופסין בחייבי לאוין ובית האב להשיאה לו בעבירה ותפסל מן התרומה: אין קידושין תופסין בחייבי לאוין. דאין בית האב להשיאה אלא למי שקידושין תופסין בה והא דר"ע לקמן בפרקין (שם): ס"ג הרי בידו להשיאה אלמנה לכ"ג וכו' סימאי. כלומר אם אלמנה היא הרי בידו להשיאה לכ"ג ואפי' לר"ע דאע"ג דחייבי לאוין היא מודה ר' עקיבא דקידושין תופסין בה: ודרבי סימאי. דאמר מן הכל שהן חייבי לאוין עושה ר' עקיבא הוולד ממזר דקסבר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין חוץ מאלמנה לכ"ג: שהרי אמרה תורה אלמנה לא יקח. וסמיך ליה ולא יחלל זרעו בעמיו דמשמע חללין הוא עושה זרעו שממזרין מן הכהונה ואינו עושה ממזרין וכיון דאין הולד ממזר ס"ל קידושין תופסין בחייבי לאוין דכהונה דאי אין קידושין תופסין הוי הולד ממזר כדתנן בפרקין (לקמן סו:): כל שאין לה קידושין עליו הולד ממזר: ברבי ישבב. מתני' כרבי ישבב אליבא דרבי עקיבא ס"ל דאמר בוא וגלוח על עקיבא בן יוסף שמרבה פסולין בישראל שהיה אומר כל שאין לו ביאה בישראל הולד ממזר כל אים בישראל שאין ביאתו מותרת באשה שיבא עליה הולד שנולד מאותה ביאה ממזר: הניחא אי טעמא דעפשיה קאמר. ולאו לאפוקי מדר' סימאי לחודיה אתי לאיפלוגי אחייבי לאוין דכהונה לחודייהו אלא כלל הוא דידו שכל ביאה שהיא בעבירה הולד ממזר ושפיר מתלגינן למתני' דאין קידושי עבירה קידושין ואין בית האב להשיא בתו למי שמתלגה בביאתו: אלא אי לאפוקי מדר' סימאי אתי. ולא להוסיף אלא אחייבי לאוין דכהונה אבל במגרי ואדומי תוך ג' דורות שהן חייבי עשה מודה דקידושין תופסין בו בה הרי בידו להשיאה להן והן מחללין אותה מתרומה ומן הכהונה כדלקמן (דף עד:): ותסברא. דהאי שיעורא דלעיל שיעורא הוא וטעמא דרישא משום דבידו הוא נהי דבידו לקבל קידושין מאיש שבא לקדשה: אילו אמר האי גברא לא ניחא לי. לקדשה מי מצי וכו': לאיש אסורה. על הכל שאין אנו יודעים למי וכי אמר הזה תמירה לזה: לגישואין הימניה. אם נערה אם קטנה אבל בבוגרת לא משתעי קרא בנערה כתיב הלכך לא מהימן משגלה: בשביה. לא הימנוהו כלל: מתני' יש לי בנים. ואין[6] אשתו זקוקה ליבם: יש לי אחים. זקוקה ליבם והיא היתה בת בחזקת שאינה זקוקה: גמ' בשעת קידושין אמר יש לי בנים. כדי שלא תלגג מן הייבום ותתלגה לו ומיהו כשקידשה לא אמר על מנת: בשעת קידושין אמר שאין לו אחים. ואין לגלג מן הייבום: נאמן לפטיר כו'. כלומר נאמן במה שאמר בשעת קידושין ואין נאמן במה שאמר בשעת מיתה: שאני הסם. בברייתא כיון דהדר ביה מדיבורא קמא דאין יהא עון תלוי בו אבל מתני' שלא אמר בשעת קידושין אין לי אחים כי אמר בשעת מיתה יש לי אינו נאמן דקא מרע לדיבוריה. [6] בשעת קידושין: דלא מוחזק לן. האי נגרא בשעת מיתה לא בחזקת בחזקת שאינה זקוקה לייבום הלכך אמר יש לי בנים אחזקה קמייתא הוא דקא מוקים לה הלכך נאמן ואי אתי אח לאחר מכאן ואמר אחוה דמיתא אחא לאו כל כמיניה דלהאי דיבור לחזקה: אמר יש לי אחים. ואין לי בנים לאו כל כמיניה דמפקינן לה מחזקה: בריאתא. דקא"ר נתן נאמן לאסורה:

---

[1] הקטנה. רש"ל וכ"כ בר"ף ולא"ש [וכ"כ בכת"י ועי' בהגר"א שבהגהות והידושים], [2] [לקמן סז. עד: עז.], [3] [יבמות י: וש"נ], [4] יבמות מט. תוספות כט: לקמן סח., [5] [בכת"י נוסף: לאבן], [6] תוספות כב. ע"ש סיטב. [7] [בכת"י: לגישואין, וכל"ל. רש"ל], [8] ב"ב קלד:, [9] [בכת"י רי"ן ותפו"ר: תומר], [10] [בכת"י רי"ף ונוסף: פלוני עלין], [11] [לקמן עה ע"א], [12] [ברש"י רי"ף: פסחים], [13] [אל"ל דשעת], [14] [בדפו"ר: אם היו לו בתותו הזמן לא שנים ולא סימנים. ועיין רש"ל], [15] [גיטין נ ע"ב], [16] [שם נד ע"ב], [17] [לקמן עד ע"ב, עז ע"א], [18] [אל"ל שתתלה],

תורה אור השלם

1. אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וְחֲלָלָה זֹנָה אֶת אֵלֶּה לֹא יִקָּח כִּי אִם בְּתוּלָה מֵעַמָּיו יִקַּח אִשָּׁה:
ויקרא כא יד
2. וְלֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו כִּי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשׁוֹ: ויקרא כא טו
3. וְאָמַר אֲבִי הַנַּעַר אֶל הַזֹּקְנִים אֶת בִּתִּי נָתַתִּי לְאִישׁ הַזֶּה לְאִשָּׁה וַיִּשְׂנָאֶהָ:
דברים כב טז

מוספי תוספות

א. דסמכינן ארובא, ואפי' למאן דחייש למיעוטא מודה בהא דמילתא דלא שכיחא היא כלל. תוס' הרא"ש. ב. אף למכות ועונשין. שם. ג. לאביי דאמר בפ' הנזקין (גיטין נד:) גבי טהרות שעשיתי עמך נטמאו דלא מהימן אלא היכא דהוי בידו, ורבא נמי לא פליג אלא היכא דכי הוו בידו דבזמנא קמייתא דאשכחיה לא אמר ליה ובתר הכי אמר ליה דאינו נאמן. תוס' הרא"ש. ועי' תוס' רשב"א ותוס' טוך שסקנו רק לגאבי ועי' לקמן דף סה: תוס' ד"ה נעמלו ועי' פנ"י. ד. שמאליו נעשה גדול הילכך בקל יש לנו להאמינו ולהוציאו מחזקת קטן. שם. ה. וידע שסומכין עליו ודמי קצת להא דאמרינן לקמן (עד.). ג' נאמנים על הבכור, חיה ואביו ואמו. שם.

תוס' ר"י הזקן

עד דאמר אין משמע. ומסתברא לחומרא עד דאמר אין משמע* ומכאן אתה למד דליכא מ"ד דע"מ שירצה שלא ימחה משמע. ואע"ג דבפרק כל הגט (גיטין כה. ב)** אמרינן דמ"ד רצה האב אינה מקודשת סבר אין ברירה, (ו)קי"ל ביר"ט פרק בתרא (לח, א) דבדאורייתא אין ברירה, (ז)מסתברא דהאי שיטה אליבא דמאן דלית ליה ע"מ כמעכשיו הוא ואין הקדושין כלום בשעת נתינה, אלא בשעת רצוי האב הוא דצריכינן למימר כשנתרצה האב הוברר הדבר דבשעת נתינה הוו קדושין, אבל לרבי דס"ל ע"מ כמעכשיו דמי תנאה הוא ולא צריכינן לברירה שהרי מקודשת משעה ראשונה ויתקיים התנאי, והיינו דסתם לן תנא במתני' רצה האב מקודשת כמו שבארנו שם. מתני'. נשבית ופדיתיה. והרי היא פסולה לכהונה משום ספק זונה אינו נאמן, ובגמ' מפרש. גמ' רישא. נאמן לפסלה לכהונה כשהיא קטנה וגבי גדולה או שבויה אינו נאמן לפסלה לכהונה. רישא בידו. לקדשה לאחר ויתן לה גט והיא פסולה לכהונה, הלכך נאמן דמה לו לשקר איבעי פסיל לה. סיפא לאו בידו. לא לקדשה משגדלה ולא למסרה ביד עובדי כוכבים. נהי דבידו לקדשה. לקבל הקדושין ממי שבא לקדשה. בידו לגרשה. והגירושין פוסלין אותה לכהונה. וקדושין עצמן אינן בידו אלא*** מחלקו ממי שירצה ליתן. הימניה רחמנא. בין לאסור בין להתיר. אסרה. על הכל, שאין אנו יודעין למי, וכי אמר לזה התירה הלכך כי אמר קדשתיה נאמן לאוסרה וכי אמר גרשתיה נאמן להתירה לכל העולם, ומיהא אסורה לכהן, וקרא בנערה משתעי ולא בבוגרת ומשום הכי אינו נאמן אפילו בנשואין כשהיא בוגרת. ולנשואין הימנה רחמנא. כלומר היתר או אסור הבא מחמת נשואין, אבל לומר שבויה היא לא הימניה. מתני'. יש לי בנים. נאמן. ואפילו מוחזק לן דאית ליה אח כדאיתא ביש נוחלין [ב"ב קלד. ב]. יש לי אחים. ואשתו זקוקה ליבם, ועד הנה היתה בחזקת שאינה זקוקה. גמ'. בשעת קידושין. לא אמר לה על מנת אלא אמר לה שיש לו בנים או שאין לו אחים כדי שתרצה[6] לו שלא תדאג מן הייבום. להתיר. כלומר ממה שאמר בשעת קידושין ואינו נאמן ממה שאמר בשעת מיתה. אף לאסור. אלמא אע"ג דאמר בשעת קידושין אין לי אחים הואיל ובשעת מיתה אמר יש לי אחים נאמן וכ"ש אם לא דבר כלום עד עתה דנאמן כי אמר יש

נאמן לנדרים ולחרמים ולהקדשות ולערכים אבל לא למכות ולעונשין: מתני' [14]קדשתי את בתי[6] קדשתיה וגרשתיה כשהיא קטנה והרי היא קטנה נאמן [2]קדשתיה וגרשתיה כשהיא קטנה והרי היא גדולה אינו נאמן [3]נשבית ופדיתיה בין שהיא קטנה בין שהיא גדולה אינו נאמן: גמ' מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא רישא בידיה סיפא לאו בידיה ולא והרי בידו להשיאה לחלל דקא פסלה מכהונה הא לא קשיא [5]כרבי דוסתאי בן יהודה דאמר בנות ישראל מקום טהרה לחללין והרי בידו להשיאה לממזר כרבי עקיבא [6]דאמר אין קידושין תופסין בחייבי לאוין הרי בידו להשיאה אלמנה לכהן גדול וכר' סימאי [7]דתניא ר' סימאי אומר מן הכל עושה ר' עקיבא ממזר חוץ מאלמנה לכהן גדול שהרי אמרה תורה [1]לא יקח [2]ולא יחלל חללים עושה ואין עושה ממזרים כר' ישבב דאמר בואו ונצווה על עקיבא בן יוסף שהיה אומר כל שאין לו ביאה בישראל הולד ממזר הניחא לר' ישבב אי לטעמיה דנפשיה שפיר אלא אי לאפוקי מטעמא דר' סימאי קאתי הרי בידו להשיאה לחייבי עשה אמר רב אשי ותסברא רישא משום דבידו הוא נהי דבידו לקדשה בידו לגרשה ועוד אילו אמר האי דלא ניחא בגוה מי מצי מקדש ניהליה בעל כרחיה אלא אמר רב אשי רישא רחמנא הימניה [8]כרב הונא [9]דאמר רב הונא אמר רב [4]מנין לאב שנאמן לאסור את בתו מן התורה שנאמר [3]את בתי נתתי לאיש הזה לאיש אסרה הזה התירה [10]בנישואין הימניה רחמנא לאב בשבוייה לא הימניה: מתני' [11]מי [12]שאמר בשעת מיתתו יש לי בנים נאמן [13]יש לי אחים אינו נאמן: גמ' אלמא נאמן להתיר ואין נאמן לאסור נימא מתניתין דלא כר' נתן דתניא [15]בשעת קידושין אמר יש לו בנים בשעת מיתה אמר אין לו בנים בשעת קידושין אמר אין לו אחים בשעת מיתה אמר יש לו אחים נאמן להתיר ואין נאמן לאסור דברי רבי ר' נתן אומר אף נאמן לאסור אמר רבא שאני התם כיון דבשעת מיתה קא הדר ביה [16]אימא קושטא קאמר אמר ליה אביי ולאו כל דכן הוא השתא ומה התם דקא מרע ליה לדבוריה אמרת קושטא קאמר מתני' דלא קא מרע ליה לדבוריה לא כ"ש אלא אמר אביי [17]מתני' דלא מוחזק לן באחי ולא מוחזק לן בבני דאמרינן כיון דלא מוחזק לן בבני ולא באחי אמר יש לי בנים נאמן יש לי אחים אינו נאמן לאו כל כמיניה דאסר לה אכולי עלמא ברייתא דמוחזק

ריבוי שערות סמכינן אריבוי שערות דאין דרכם לבא קודם י"ג שנה[8] אי נמי אם הם גדולים בקומה יש לסמוך על הסימנים והקומה ואפי' אין לו כי אם ב' שערות אבל הכא מיירי שלא הביא רק ב' שערות ולא הגדיל בקומה ולכך קאמר גמרא דלמכות ועונשין אינו נאמן עוד פר"י שיטה אחרת דבמקום סימנין מ"ל עדות שנים[9] ומ"מ מ"כ מה אנו צריכין לנאמנותו של אביו וי"ל דמיירי הכא שאביו העיד שכבר עבר שנה או שנתים שאכל בנו חלב או בא על הערוה והיה גדול כשעשה את העבירות אבל אין אנו יודעים אם היו לו [10]שנים בתותו הזמן או סימנים ובא לאמעינן דהאב נאמן לומר לתותו הזמן היו לו שנים או סימנים דהיינו שתי שערות והא דלא חשיב סימנין חד מיניהו נקט:

נאמן לנדרים. דעד אחד נאמן באיסורין[11] תימה הא אין נאמן אלא בדבר [12]שבידו וי"ל כיון דקופו ליגדל[13] עשאוהו כדבר שבידו מיהו קשה מאי איריא אב אפי' אחר נמי וי"ל דאב דייק טפי לדעת שניו לפי שעליו מוטל להוליאו לאחריס[14] ולכך לאב עשאוהו כבידו ולא לאחריס:

[בר' דוסתאי וכו'. פרש"י כיון שבתו כשרה אלמנתו כשרה וכו' וכ"י אומר טעם אחר דאם היה פוסלה בביאתו לא היו הבנים כשרים דה"ל כחלל שנשא מגלה דלכ"ע הולד חלל. [15] ת"ק]:

רבי

מוספי רש"י

דאמר אין קדושין תופסין בחייבי לאוין. אין קדושין תופסין לאסה האסורים על המקדשה בגלוי, ופליגי רבנן עליה ואמרי בחייבי כריתות הוא דלא תפסי אבל בחייבי לאוין תפסי (תוספה יח:). בהמולך (מד:) בנבייתא המחזיר גרושתו ר"ע אומר אין לו בה קדושין (כתובות כט:). מן הכל עושה ר' עקיבא ממזר. כל הנולדים מחייבי לאוין (כתובות כט:).

מנין לאב שנאמן לאסור את בתו. כשהיא קטנה או נערה שבידו לקדשה, כדאמרינן בפרק נערה שנתפתתה (מו:) מנין שאם אמר קדשתיה לפלוני שהוא נאמן לגוסרה על הכל (כתובות כב:). לאיש אסרה. לכל העולם, דלא יתיבון למיגלו, וכי אמר הזה המיה לו (שם ע"ש). המשך בסוף המסכת.

תוס' ר"י הזקן (המשך)

לי אחים. ומאהים מקשה דאיזו מבנים מציגן למימר דנאמן כל כמה דלא הדר ביה. [שאני התם. בברייתא כיון דהדר ביה] מדיבוריה קמא ודאי בשעת (קדושין) [מיתה] קושטא קאמר שלא יהיה זה העון תלוי בו, אבל מתני' שלא אמר בשעת קדושין יש לי אחים, כי אמר השתא יש לי אחים לצערה ולמיסרה קא מכוון. ודעת אביי דכ"ש היא. הלכך לפום האי טעמא אע"ג דמוחזק לן באחי ואמר אין לי אחים בשעת מיתה נאמן הואיל ובידו לגרשה, כדגרסינן ביש נוחלין [שם] ההוא דמוחזק לן דלית ליה ואמר בשעת מיתה דלית ליה, אמר רב יוסף למאי נחוש לה חדא דהא מוחזק לן דלית ליה אחי, ועוד הא אמר בשעת מיתה דלית ליה אחי, מדקאמר ועוד ש"מ דה"ק ועוד אפילו מוחזק דאית ליה אחי, ורבנן שמואל כתב שם (כאן) [כן]. ור' נתן אמר אף נאמן. מדברים שהיא אוסרה, ואע"ג דמכחיש עצמו קאמר ר' נתן דנאמן בשעת מיתה לאסרה, כ"ש במתני' דליכא הכחשה. ושני רבא דהיא הנותנת שיהיה נאמן ומתני' ובריתיא כולהו מיירי בחד גוונא דלא מוחזק לן לא באחי ולא בבני. ואקשי אביי דכ"ש הוא, אלא ודאי בתרי גוונו איירי דמתני' דקאמר דאומר יש לי אחים אינו נאמן איירי דלא מוחזק לן באחי, הלכך אינו נאמן שרוצה לאוסרה ולאו כל כמיניה, ורישא דקאמר יש לי בנים נאמן אע"ג דאית ליה אחי ולא מוחזק לן [בבני] דנאמן מטעם הואיל ובידו לגרשה כדאיתא ביש נוחלין, ואע"ג דקאמר התם דלא מוחזק לן באחי, הכי פירושא, אי מהתם ה"מ דרישא דומיא דסיפא מה סיפא דלית ליה אחי אף רישא דלית ליה אחי כו'. הלכך באמר יש לו בנים נאמן הואיל ובידו לגרשה. ואע"ג דבעל שאמר גרשתי את אשתי בבידו לגרשה חולצת ולא מתייבמת, שאני התם דקא מרע לנשואין והואיל וחזינן לה דיתבא תותי בעלה ולא נפק עלה קלא דאיגרשא, משום דבידו לגרשה לא מהימנינן ליה אלא לחומרא. אבל יש לי בנים דאמלתא אחריתי קא מסהיד לה מרע להו לנשואין משום דבידו לגרשה מהימנינן ליה בין לקולא בין לחומרא. ברייתא דאתחזק לן באחי ולא בבני. דקאמר יש לו בנים בשעת קדושין וקאמר רבי דהאי דקאמר יש לי בנים אז אין לי אחים בשעת קדושין, מה לו לשקר, מאי אהני בבוריה לרצויי להתקדש הרי יכול לרצותה בדרך אחר שיאמר לה שיגרשנה מחיים אם תצטרך וישאה לה תנאי אין לי זה, הלכך מה לו לשקר.

*אינו מובן דאדרבה קולא הוא דכל זמן דלא אמר אין אינה מקודשת ועוד דודאי הלכה כת"ק ועי' רמב"ם בפ"ז מהל' אישות וצ"ע (ד"ן). **נראה שצ"ל דבפ' כל הגט משמע דלמ"ד דלא אמרינן ברירה אפי' רצה האב אינה מקודשת וקי"ל ביר"ט וכו'. ***אולי צ"ל אלא דיכול למוסרה למי שירצה לקדשה.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

רבי סבר מה לי לשקר. פי׳ [ג] הקונטרס דשעת קידושין כעדים דמו ועקר ליה לחזקה [ד] דהא מחזקינן ליה מעיקרא בחאי ולא בבני וקיימא לה הך איתתא בחזקת שאין זקוקה ליבם וכי אתי בשעת מיתה לאפוקה מחזקתה לאו כל כמיניה ור׳ נתן סבר מה לי לשקר כחזקה דמי ולא אתי חזקה ועקרא חזקה פי׳ מעיקרא הוא הא׳ איתתא בחזקה שזקוקה ליבם שהרי מוחזק לן באחי ולא בבני וכי הדר ואמר בשעת קדושין יש לי בנים אי לאו הדר ביה בשעת מיתה הוה מהימן דאמר[ד] מה לי לשקר אי למיפטרה מיבם קאתי מלי למיפטרה בגיטא שעה אחת קודם מיתתו [ואין נראה לר״י שנאמין אותו במה שאמר בשעת קדושין שהרי דעתו לקיימה אלא נראה לפרש מנו דאי בעי יכתוב לה גט בשעת קדושין לגרשה כ״ז שילכה[א] אע״ג דאסור לגרש בגט [ב] יש[ב] מ״מ כיון דלישנא דמהני[ג] משיב שפיר מנו[ד] מ״מ אבל כי הדר ביה בשעת מיתה אוקמא אחזקה קמייתא דסבר מה לי לשקר כחזקה דמי ואין לו לעקור החזקה שהיתה קודם הקדושין מיהו אי לא הדר ביה שריא לעלמא משום דאין אדם חוטא ולא לו ואילו היתה זקוקה הוה הדר בשעת מיתה וא״ת א״כ אמאי מוקי מתני׳ דלא מוחזק לן באחי אפי׳ מוחזק לן באחי יהא נאמן [ה] במה שאמר יש לי בנים מטעם דפירש הקונטרס דאין אדם חוטא ולא לו וי״ל משום דתנן במתני׳ יש לי אחים אינו נאמן משום הכי צריך לאוקמיה בהכי אי נמי י״ל דאי מוחזק לן באחי לא יהא נאמן במה שאמר בשעת מיתתו יש לי בנים [ו] דבשעת מיתה לא שייך למימר פטר לה בגיטא דשמא אין לו כח: ומש

דאמרה ליה קדושיי לך [ז] אפ״ה לא שביק [ח] איניש מצוה דרמיא עליה ועביד מצוה דלא רמיא עליה: מי שיש לו שתי כיתי בנות: וצריכא דאי אשמעינן קמייתא בהך קאמר ר׳ מאיר דכיון דאיכא זוטרא מינה להך גדולה קרי לה אבל בהא אימא מודי ליה לר׳ יוסי דקטנה להך קטנה דכולהו קרי לה ואי איתמר בהא בהא קאמר ר׳ יוסי אבל בהך אימא מודי ליה לר״מ צריכא למימרא דר״מ סבר מחית איניש נפשיה לספיקא ור׳ יוסי סבר לא מחית איניש לספיקא והאיפכא שמעינן להו [ט] דתנן [י] הנודר עד הפסח אסור עד שיגיע עד שיהא פסח אסור עד שיצא עד פני פסח רבי מאיר אומר [יא] אסור עד שיגיע רבי יוסי אומר עד שיצא אמר רבי חנינא בר אבדימי אמר רב מוחלפת השיטה [יב] והתניא [יג] זה הכלל כל שזמנו קבוע ואמר עד פני רבי מאיר אומר עד שיצא רבי יוסי אומר עד שיגיע אמר אביי מחלוקת בשתי כיתי בנות אבל בכת אחת דברי הכל גדולה [יד] ממש קטנה ממש אמצעית בשמה קרי לה אמר ליה רב אדא בר מתנה לאביי אלא מעתה אמצעית

דמוחזק לן באחי ולא מוחזק לן בבני דאמרינן מה לי לשקר מאי קאמר למיפטרה מיבם מצי אמר פטרנא לך בגיטא [ו] רבי סבר מה לי [ז] לשקר כי עדים דמו ואתו עדים עקרי חזקה [א] ורבי נתן סבר מה לי לשקר כי חזקה דמי לא אתי חזקה ועקרה חזקה לגמרי: **מתני׳** [ב] המקדש את בתו סתם אין הבוגרות בכלל [ד] מי שיש לו שתי כיתי בנות משתי נשים ואמר קדשתי את בתי הגדולה ואיני יודע אם גדולה שבגדולות או גדולה שבקטנות או קטנה שבגדולות שהיא גדולה מן הגדולות [ה] שבקטנות כולן אסורות חוץ מן הקטנה שבקטנות דברי ר׳ מאיר רבי יוסי אומר [ו] כולן מותרות חוץ מן הגדולה שבגדולות קדשתי את בתי הקטנה ואיני יודע אם קטנה שבקטנות או קטנה שבגדולות או גדולה שבקטנות שהיא קטנה מן [ז] הקטנות שבגדולות כולן אסורות חוץ מן הגדולה שבגדולות דברי רבי מאיר רבי יוסי אומר [ח] כולן מותרות חוץ מן הקטנה שבקטנות: **גמ׳** הא קטנות בכלל שמעת מינה [ט] קידושין שאין מסורים לביאה הוו קידושין [י] הכא במאי עסקינן כשאין שם אלא גדולה וקטנה והא בוגרות קתני מאי בוגרות בוגרות דעלמא פשיטא בוגרות מאי עבידתייהו [יא] הכא במאי עסקינן דשויתיה שליח מהו דתימא כי מקבל קידושי אדעתא דידה קא מקבל קמ״ל לא שביק איניש מידי דאית ליה הנאה מיניה ועביד מידי דלית ליה הנאה מיניה מי לא עסקינן מצוה דלא רמיא עליה: מי שיש לו שתי כיתי בנות: וצריכא דאי אשמעינן קמייתא בהך קאמר ר׳ מאיר דכיון דאיכא זוטרא מינה להך גדולה קרי לה אבל בהא אימא מודי ליה לר׳ יוסי דקטנה להך קטנה דכולהו קרי לה ואי איתמר בהא בהא קאמר ר׳ יוסי אבל בהך אימא מודי ליה לר״מ צריכא למימרא דר״מ סבר מחית איניש נפשיה לספיקא ור׳ יוסי סבר לא מחית איניש לספיקא והאיפכא שמעינן להו [יב] דתנן [יג] הנודר עד הפסח אסור עד שיגיע עד שיהא פסח אסור עד שיצא עד פני פסח רבי מאיר אומר [יד] אסור עד שיגיע רבי יוסי אומר עד שיצא אמר רבי חנינא בר אבדימי אמר רב מוחלפת השיטה [טו] והתניא [טז] זה הכלל כל שזמנו קבוע ואמר עד פני רבי מאיר אומר עד שיצא רבי יוסי אומר עד שיגיע אמר אביי מחלוקת בשתי כיתי בנות אבל בכת אחת דברי הכל גדולה [יז] ממש קטנה ממש אמצעית

בגותיהן סתם אין הבוגרות בכלל הא קטנות בכלל וכגון דליכא אלא חדא קטנה. והאי דמתרץ בשאין שם אלא גדולה וקטנה ה״ה דאי הוו בוגרות טובא [יח] כיון דאין בכלל דקטנה הוו להו קידושין אלא להכי נקט אחת גבי בוגרת משום דמיבעי ליה למידק קטנות דומיא דגדולות: **פשיטא.** דכיון דאין שם אלא גדולה וקטנה דגדולה אינה מקודשת וקטנה מקודשת: **מאי עבידתייה.** דאב בבתו בוגרת אי אמרת בשלמא דאליבא טובא אלטריך לאשמועינן משום דיוקא דידיה הא קטנות בכלל לגמרא דקידושין שאין מסורין לביאה הוו קידושין אלא השתא לא איהו אלטריך ולא דיוקא דידיה: **אדעתא דידה מקבל.** ואף היא בספק והוו להו קידושין שאין מסורים לביאה קמ״ל: **דאיש ניה הנאה.** שכסף קידושיה שלו: **מי לא עסקינן.** קושיא היא וכי לא משמע נמי ממתני׳ דאפי׳ אמרה לו קידושי יהו שלך קתני נמי דאין הבוגרת בכלל: ומשני **אין ואפ״ה לא שביק איניש.** כתו קטנה דלרמיא עליה להשיאה ומצוה הוא עליו דכתיב ואת בנותיכם תנו לאנשים [יט] (ירמיה לט): **דלא רמיא עליה.** אלא ששמעינן דבעדים דמו שיש לו בנים ואין לו אחים. הלכך אי אמר דאמר בשעת מיתה דלא אתי מה לי לשקר ומבטל לחזקה ראשונה אלא הרי היא עומדת במקומה, וכי אמר אין לי בנים נאמן דהא מוחזק הוא שאין לו בנים וכי אמר יש לי אחים נאמן דהא מוחזק הוא שיש לו אחים.

דמוחזק לן דאי גברא באחי. ולא שיש עדים בדבר אלא חזקה בעלמא [כ] כך שמענו עליו קודם קידושין וכי אמר בשעת קידושין יש לי בנים ואין לי אחין אי לאו דהדר ביה בשעת מיתה הוה מהימנינן ליה דאמרינן מה לי לשקר: **מאי קאמר.** כלומר למאי קא מהני ליה האי דיבור אי למיפטרה מיבם הוא דאתי מלי אמר לה פטרנא ליך בגיטא מחייס סמוך למיתתי וכי הדר ביה בשעת מיתה בהא פליגי: **רבי סבר מה לי לשקר.** דשעת קידושין כאילו נאו עדים בדבר זה דמי ועקר ליה לחזקה דהוה מחזקינן ליה מעיקרא באחי אלא בנים וקיימא לה הך איתתא בחזקת שאינה זקוקה [כא] וכי אתי בשעת מיתה לאפוקה [כב] מחזקה לאו כל כמיניה: **ור׳ נתן סבר כו׳.** ולא אתי חזקה דמה לו לשקר ועקרא חזקה קמייתא דהוי אי בה קודם קידושין לאוקמה [כג] להך בחזקת שאינה זקוקה למיפטל דיבוריה בשעת מיתה ומיהו אי לא הדר ביה הוה שריא לעלמא נהי דלא אתי חזקה ועקרא חזקה לגמרי אורעי מיהא איתרעאי וכל כמה דלא איתכחש דיבוריה קמא מהימנן דאין אדם חוטא ולא לו [כד] ואילו אית ליה אחי הוה הדר ביה בשעת מיתה: **מתני׳ המקדש את בתו סתם.** [כה] בתי מקודשת לך ולא פירש איזו מהם: **אין הבוגרת בכלל.** ומותרת לכל אדם ואין צריכה גט מזה לפי שאינה ברשות האב לקדשה: **משמי גשים.** שנשא שנים לאחר מיתת הראשונה: **גדולות.** כת הראשונה: **קטנות.** כת שניה: **כולן אסורות.** קס״ד אפי׳ הן מאה שכל אחת קרויה גדולה אצל קטנה הימנה וכגמרא פריך אמאי לא תנא ספיקא אמצעית שבאמצע [כו] הבנות שהן גדולות לגבי קטנות שבכולן: **כולן מותרות.** דלא מחית איניש למימר מילתא דליתי ביה לידי שאילה לחכמים וכי אמר גדולה גדולה שבגדולות [כז] קאמר: **גמ׳** הכי גרסינן **הא קטנות בכלל.** ואפילו יש שם שתי קטנות דליכא לספוקי הי מנייהו והוו להו קידושין שאין מסורין לביאה דכל אחת ספק אחות אשה אפ״ה הוו בכלל ספק קידושין וצריכות גט: **כשאין שם אלא גדולה וקטנה.** בוגרת וקטנה דכיון דבוגרת לא קדש שוב אין כאן ספק ומותר בקטנה: **והא בוגרות קתני.** דמשמע טובא ולכותיה תידוק הא קטנות טובא בכלל: **בוגרות דעלמא.** של כל אים ואים המקדשים את בנותיהן סתם אין הבוגרות בכלל הא קטנות בכלל וכגון דליכא אלא חדא קטנה. והאי דמתרץ בשאין שם אלא גדולה וקטנה ה״ה דאי הוו בוגרות טובא [כח] כיון דאין בכלל דקטנה הוו להו קידושין אלא להכי נקט אחת גבי בוגרת משום דמיבעי ליה למידק קטנות דומיא דגדולות: **פשיטא.** דכיון דאין שם אלא גדולה וקטנה דגדולה אינה מקודשת וקטנה מקודשת: **מאי עבידתייה.** דאב בבתו בוגרת אי אמרת בשלמא דאליבא טובא אלטריך לאשמועינן משום דיוקא דידיה הא קטנות בכלל לגמרא דקידושין שאין מסורין לביאה הוו קידושין אלא השתא לא איהו אלטריך ולא דיוקא דידיה: **אדעתא דידה מקבל.** ואף היא בספק והוו להו קידושין שאין מסוריס לביאה קמ״ל: **דאיש ניה הנאה.** שכסף קידושיה שלו: **מי לא עסקינן.** קושיא היא וכי לא משמע נמי ממתני׳ דאפי׳ אמרה לו קידושי יהו שלך קתני נמי דאין הבוגרת בכלל: ומשני **אין ואפ״ה לא שביק איניש.** כתו קטנה דלרמיא עליה להשיאה ומצוה הוא עליו דכתיב ואת בנותיכם תנו לאנשים [כט] (ירמיה לט): **דלא רמיא עליה.** אלא ששמעינן בעלמא הוא והיא יש לה דעת להשיא את עצמה: **וריכא.** לאיפלוגי בקדשתי את בתי הגדולה ובקדשתי את בתי הקטנה: **בהיא קאמר ר״מ.** כולן בספק דשבח הוא לאדם לקרות בתו בלשון גדולה אם יש קטנה ממנה: **אבל קטנה אימא מודה לר׳ יוסי.** דכל שהוא יכול לקרות בתו גדולה אין קורא אותה קטנה: **עד הפסח.** לענין נדרים קונם שאיני נהנה לך עד הפסח אסור עד שיגיע ומשנכנס ליל רלשון מותר ואם אמר עד שיהא פסח אסור עד שילא פסח דכיון דאמר לישנא יתירא בעוד שיהא פסח קאמר: **נדר עד פני הפסח ר״מ אומר עד שיגיע.** ומשיגיע אין כאן פני פסח ואע״פ שכל יום ויום של פסח פני הוא לתכירו לא מחית איניש נפשיה לספיקא שיהא צריך לשאול איזה הוא וכי קאמר פני קמא דכולה קאמר שהוא פני שבכולן: **ור׳ יוסי אומר עד שילא.** דכל חד וחד הוי פני לתכירו ולא ידעי הי מינהו אפי׳ אחרון הוי תחלתו פני לסופו: **מוחלפת השיטה.** הך דנדרים: **והתניא.** בתוספתא: **כל שזמנו קבוע.** מספר ימי משך זמנו קבועים כגון פסח וי״ט למעוטי קיץ וקציר דאם אמר עד פני או אפילו עד שיהא אינו אסור אלא עד שיגיע [כא] דכיון דאין משך זמנו קבוע שזה ממהר לבלות קייצו [כב] וקצירו וזה מאחר לא נתכוין זה אלא לתחילתו משתמילו העם לקצור: **מחלוקת בשתי כיתי בנות.** התם הוא דאיכא לאמר כל כת דאשונה עביד איניש דקרי גדולה לגבי כת שניה וכל כת שניה עביד איניש דקרי קטנה לגבי כת דאשונה: **אבל כת אחת.** שנולדו מאשה אחת: **אמצעית בשמה קרי לה.** פלונית בתי הוא אומר ואין קורא לה לא גדולה ולא קטנה: אמצעית

עין משפט נר מצוה

סט א מיי׳ פ״ג מהלכות יבום הלכה ג סמג עשין לא טוש״ע אה״ע סימן קמו סעיף ח:

ע ב מיי׳ פ״ט מהלכות אישות הלכה ח סמג עשין מח טוש״ע אה״ע סי׳ לו סעיף טו וסעי׳ ח:

עא ג מיי׳ שם הלכה ט טוש״ע שם סעי׳ ח:

עב ד מיי׳ שם טוש״ע שם סעי׳ יח:

עג ה ו מיי׳ שם הלכה ח טוש״ע שם סעי׳ טו:

עד ז ח מיי׳ פ״א מהלכות נדרים הלכה ז סמג לאוין רמב טוש״ע י״ד סי׳ רכ סעי׳ יא:

עה ט מיי׳ שם הלכ׳ ח טוש״ע שם סעי׳ יב:

גליון הש״ס

תוס׳ ד״ה רבי סבר מה לי לשקר. נתו״ מ״מ מיון דדיעבד מהני משיב שפיר מנו. עיין גיטין דף כו ע״ב תד״ה לכשאכנסנה: **באר״ד** בסופו דבשעת מיתה לא שייך למימר פטר כו׳. קשה לי הא בב״ב דף קלה ע״א אהכיא דכי שכיב וכו׳ הכי דאפילו סמוך למיתה נאמן לומר גירשתי ממנו דכיולו לגרשה:

מוסף רש״י

המקדש את בתו סתם. אחת מבנותיך מקודשת לי. אין הבוגרות בכלל. אם יש בוגרות הרבה אין אחת מהן בספק קדושין הללו להצטרף גט, לפי שאין ברשותו לקבל להו קדושין (לעיל נא:). שבגדולות. בנות הראשונה (שם). שבקטנות. בנות השניה (שם). אם קטנה שבגדולות. וכל שכן אמצעית שבגדולות בספק זה ולגבי בנות שניה מקרי טולהו בנות גדולות (שם). כולן אסורות. לאחרים עד שיהן גט ואפילו אמצעית שבקטנות, דלגבי קטנות אותה הכת גדולה היא (שם). הא קטנות בכלל. וצריכות גט ואפילו הרבה (שם). קידושין שאין מסורים לביאה. שאין סופן לבא לידי איסור (יבמות כג:). קדש אחת משתי אחיות ולא פירש איזו מהן, דאין יכול לישא אחת מהן דשמא זו היא אחות אשתו (לעיל נא:). שאינו יודע איזו אשתו ואחו אחות אשתו שהיא בכתם (לעיל מ:). כשאין שם אלא גדולה וקטנה. בוגרת אחת וקטנה אחת, וכיון שאין הגדולה בספק אין קדושין אלא בקטנה, וקידושי ודאי הן, והוא הדין אם היו שם גדולות הרבה כיון דאין בכלל הוו להו קדושין בקטנה, ולהכי אצטריך לשנויי כשאין שם אלא גדולה אחת, דעל כרחך קטנות דומיא דגדולות דייקינן, ומהשתא דייק הכי הא קטנה בכלל (לעיל נא:). והא בוגרות קתני. טובא, ולכותה דייקינן על כרחך הא קטנות בכלל ואפילו תרתי (שם). בוגרות דעלמא. כל אים שים לו בת בוגרת אין אותן הבוגרות בכלל קדושין שקבל אביה (שם). פשיטא. אי אמרת בשלמא בדאיכא טובא אלטריך למתני מתני׳ משום דיוקא דידה למידק הא קטנה בכלל, לאשמועינן דקדושין שאין מסורין לביאה הוי קדושין, אלא השתא לא איהו אלטריך ולא דיוקא דידה אלטריך, דפשיטא דבוגרת אין לו רשות ואין כאן עוד אלא קטנה וקידושיה מסורין לביאה הן ופשיטא דהוו קידושין (שם). דשויתיה שליח. לקדשה לכל הנה (שם).

מסורת הש״ס

א) כתובות כו: יבמות קיד: קטו. ב״ב לא. [ה: ו. לב: לג: כתובות לו.] ב״מ פא:, ב) [ער׳ תוס׳ יבמות קטו. ד״ה לו דלמא], ג) לעיל נא:, ד) ג״ז שם נדרים סא:, ה) [ל״ל הגדולה. רש״ש, וכ״ה בכתי״ו ודפו״ר], ו) [ל״ל הקטנה. רש״ש, וכ״ה בכתי״ו], ז) [לעיל נא.], ח) [שם: כל הענין], ט) שם, י) נדרים ס., כ) שם סא: [תוס׳ נדרים פ״ד ה״ו ע״ב], ל) [בכתי״ו דגדולה גדולה ממש קטנה קטנה ממש], מ) [בר״ן: שכן], נ) [בר״ן נוסף: ליבם], ס) [בר״ן: מחזקתה], ע) [בר״ן: להך איתתא בחזקת שאינה זקוקה ליבם למיפטל דיבוריה דבשעת מיתה], פ) [לעיל סג ע״ב], צ) [ברש״י שבריש״ף: שאמר בתי], ק) [בדפו״ר: הכתות. ויתכן שכל״ל], ר) [ברש״י ריש״ף: גדולה שבכולן קאמר, וכר״ן: גדולה ממש שבכולן קאמר], ש) [״כיון דאינן בכללו קאמר] וכן ״הוו להו״ ליתא בדפו״ר, וגם לא בגירסת מהרש״ל, וגירסת מהרש״ל ״קטנה קידושי אלא״], ת) [לעיל ל ע״ב, ועיין תוספות נב ע״ב], א) [נדרים סא ע״ב במשנה], ב) [במהרש״ל מגיה ובלילו, ע״ש], ג) [״פירש הקונטרס״ ליתא בדפו״ר, ולא הוזא ברש״ל, ועיין מהרש״ל], ד) [נדל״ל דאמרינן], ובדפו״ר: דל״ן], ה) [ניטין עט ע״ב], ו) [יתכן דצ״ל: הלכך מה לי לשקר עדיף מהחזקה], ז) [ובתוס׳ דפו״ר: נאמן כמו שאם יש לו בנים],

הגהות הב״ח

(א) תוס׳ ד״ה רבי וכו׳ ועקר ליה לחזקה דהוה מחזקינן: (ב) **בא״ד** יהא נאמן ז) כמו כן כשאומר יש לי בנים:

מוסף תוספות

א. בתוס׳ סרש״ס הוא בע״ב. שיכתוב לה גט שיחול סמוך למיתה. ב. [ד]הו״ל גט ישן כיון שמתיחד עמה. **סט.** ג. דבדיעבד אם פטרה בגט ישן תינשא לכתחילה ואפי׳ למ״ד לא תינשא מ״מ כיון דאם נשאת לא תצא חשבינן ליה מיגו דקודם היה פוטרה בענין זה ממה שיפטרנה בשקר. **עט.** ד. אע״ג דהאי מיגו לא חשיבא שאם היה מגרשה היה פוסלה מן הכהונה והשתא שאומר זה בני לא פסול לה מ״מ חשיב מיגו לפוטרה מיבם. תוס׳ ב״ב קלו: ד״ה הואיל.

תוס׳ ר״י הזקן

בעדים דמו. כלומר שמבטלין החזקה הראשונה וישאר זה מוחזק שיש לו בנים ואין לו אחים. הלכך אי אמר בשעת מיתתו אין לי בנים או אין לי אחים אינו נאמן שאינו אומר אלא לאוסרה, דהואיל וזה שמוחזק לן באחים אינו [ידוע] לנו בבירור אלא ששמענו [ו] מה לי לשקר מהחזקה דבעדים דמו שיש לו בנים ואין לו אחים. ור׳ נתן [**סבר**]. דנאמן ממאי דאמר בשעת מיתה דלא אתי מה לי לשקר ומבטל לחזקה ראשונה אלא הרי היא עומדת במקומה, וכי אמר אין לי בנים נאמן דהא מוחזק הוא שאין לו בנים וכי אמר יש לי אחים נאמן דהא מוחזק הוא שיש לו אחים.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

אמצעית שבכת שניה תשתרי הכא במאי עסקינן בשאין שם אלא גדולה וקטנה והכי נמי מסתברא דאם איתא דאיכא ליתנייה ולטעמיך אמצעית שבכת ראשונה דודאי ספיקא ואסירא ליה מי קתני לה הכי השתא התם תנא קטנה דידה לאיסורא והוא הדין להך דקשישא מינה הכא אם איתא דאיכא ניתנייה אמר ליה [6]רב הונא בריה דרב יהושע לרבא הא פסח דכי כת אחת דמי ופליגי אמר ליה התם בלישנא דעלמא קמיפלגי מר סבר עד פני הפסח עד קמי פיסחא ומר סבר עד דמיפני פיסחא: **מתני'** [7]האומר [8]לאשה קדשתיך והיא אומרת לא קדשתני הוא אסור בקרובותיה והיא מותרת בקרובין [2]היא אומרת קדשתני והוא אומר לא קדשתיך הוא מותר בקרובותיה והיא אסורה בקרובין [3]קידשתיך והיא אומרת לא קידשת אלא בתי הוא אסור בקרובות גדולה וגדולה מותרת בקרובין הוא מותר בקרובות קטנה וקטנה מותרת בקרובין [4]קדשתי את בתך והיא אומרת לא קדשת אלא אותי הוא אסור בקרובות קטנה וקטנה מותרת בקרובין הוא מותר בקרובות גדולה וגדולה אסורה בקרובין: **גמ'** האומר לאשה קדשתיך וכו': וצריכא דאי אשמעינן גביה דידיה משום דגברא לא איכפת ליה ומיקרי אמר אבל איהי אימא אי לאו דקים לה בדיבורה לא הות אמרה וליתסר איהו בקרובותיה קמ"ל: קידשתיך והיא אומרת וכו': הא תו למה לי איצטריך ס"ד אמינא מדאורייתא הימניה רחמנא לאב[5] מדרבנן הימנוה לדידה ותיתסר ברתה בדיבורה קא משמע לן: קידשתי את בתך וכו': הא תו למה לי איידי דתנא הא תנא נמי הא איתמר רב אמר כופין ושמואל אמר מבקשין אהייא אילימא ארישא לאו כופין איכא ולא מבקשין איכא אלא אסיפא בשלמא מבקשין לחיי אלא כופין אמאי אמר לא ניחא לי דאיתסר [6]בקריבה אלא שמעתתא אהדדי איתמר [7]אמר שמואל מבקשין ממנו ליתן גט אמר רב [8]אם נתן גט מעצמו כופין אותו ליתן כתובה איתמר נמי אמר רב אחא בר אדא אמר רב ואמרי לה אמר רב אחא בר אדא אמר רב המנונא אמר רב כופין ומבקשין תרתי ה"ק מבקשין ממנו ליתן גט ואם נתן מעצמו כופין אותו ליתן כתובה אמר רב יהודה [1]המקדש בעד אחד אין חוששין לקידושיו בעו מיניה מרב יהודה שניהם מודים מאי [2]אין ולא ורפיא בידיה איתמר אמר רב נחמן אמר שמואל המקדש בעד אחד אין חוששין לקידושיו [3]ואפי' שניהם מודים איתיביה רבא לרב נחמן האומר לאשה קדשתיך והיא אומרת לא קדשתני הוא אסור בקרובותיה והיא מותרת בקרובין[1] אי דאיכא עדים אמאי מותרת בקרובין ואי דליכא עדים אמאי אסור בקרובותיה אלא לאו בעד אחד[2] [4]הכא במאי עסקינן כגון דאמר לה קידשתיך בפני פלוני ופלוני והלכו להם למדינת הים איתיביה [5]המגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי ב"ש אומרים אינה צריכה הימנו גט שני וב"ה אומרים 'צריכה הימנו גט שני היכי דמי אי דאיכא עדים מאי טעמייהו דב"ש ואי דליכא עדים מאי טעמייהו דבית הלל אלא לאו בעד אחד וליטעמיך אימא סיפא ומודים בנתגרשה מן האירוסין שאין צריכה הימנו גט שני מפני שאין לבו גס בה ואי סלקא דעתך עד אחד מהימן מה לי מן האירוסין מה לי מן הנשואין אלא [6]הכא במאי עסקינן כגון דאיכא עדי יחוד וליכא עדי ביאה בית שמאי סברי לא אמרינן

ואם נתן גט מעצמו כופין אותו ליתן כתובה. מכאן יש להוכיח דאלמנה מן האירוסין יש לה כתובה ואפילו לא כתב[8] דהא מסתמא הכא מיירי דלא כתב לה דאי כתב לה א"כ מאי מבקשין שייך למימר הכא[2] אלא ש"מ דמיירי הכא דלא כתב לה כתובה ואפ"ה קאמר כופין אותו ליתן כתובה ובפרק הכותב (כתובות פט:) דבעי אלמנה מן האירוסין יש לה כתובה או אין לה כתובה היה יכול להוכיח מהכא אבל לא דלה [9]שהרי לא דלה להוכיח מהאמוראין כי אם מן המשנה[1]: לא

התם תנא קטנה דידה לאיסורא והוא הדין להך דקשישא מינה הכא אם איתא דאיכא ניתנייה אמר ליה [6]רב הונא בריה דרב יהושע לרבא הא פסח דכי כת אחת דמי ופליגי אמר ליה התם בלישנא דעלמא קמיפלגי מר סבר עד פני הפסח עד קמי פיסחא ומר סבר עד דמיפני פיסחא: **מתני'** [7]האומר [8]לאשה קדשתיך והיא אומרת לא קדשתני הוא אסור בקרובותיה והיא מותרת בקרובין [2]היא אומרת קדשתני והוא אומר לא קדשתיך הוא מותר בקרובותיה והיא אסורה בקרובין [3]קידשתיך והיא אומרת לא קידשת אלא בתי הוא אסור בקרובות גדולה וגדולה מותרת בקרובין הוא מותר בקרובות קטנה וקטנה מותרת בקרובין [4]קדשתי את בתך והיא אומרת לא קדשת אלא אותי הוא אסור בקרובות קטנה וקטנה מותרת בקרובין הוא מותר בקרובות גדולה וגדולה אסורה בקרובין: **גמ'** האומר לאשה קדשתיך וכו': וצריכא דאי אשמעינן גביה דידיה משום דגברא לא איכפת ליה ומיקרי אמר אבל איהי אימא אי לאו דקים לה בדיבורה לא הות אמרה וליתסר איהו בקרובותיה קמ"ל: קידשתיך והיא אומרת וכו': הא תו למה לי איצטריך ס"ד אמינא מדאורייתא הימניה רחמנא לאב[5] מדרבנן הימנוה לדידה ותיתסר ברתה בדיבורה קא משמע לן: קידשתי את בתך וכו': הא תו למה לי איידי דתנא הא תנא נמי הא איתמר רב אמר כופין ושמואל אמר מבקשין אהייא אילימא ארישא לאו כופין איכא ולא מבקשין איכא אלא אסיפא בשלמא מבקשין לחיי אלא כופין אמאי אמר לא ניחא לי דאיתסר [6]בקריבה אלא שמעתתא אהדדי איתמר [7]אמר שמואל מבקשין ממנו ליתן גט אמר רב [8]אם נתן גט מעצמו כופין אותו ליתן כתובה איתמר נמי אמר רב אחא בר אדא אמר רב ואמרי לה אמר רב אחא בר אדא אמר רב המנונא אמר רב כופין ומבקשין תרתי ה"ק מבקשין ממנו ליתן גט ואם נתן מעצמו כופין אותו ליתן כתובה אמר רב יהודה [1]המקדש בעד אחד אין חוששין לקידושיו בעו מיניה מרב יהודה שניהם מודים מאי [2]אין ולא ורפיא בידיה איתמר אמר רב נחמן אמר שמואל המקדש בעד אחד אין חוששין לקידושיו [3]ואפי' שניהם מודים איתיביה רבא לרב נחמן האומר לאשה קדשתיך והיא אומרת לא קדשתני הוא אסור בקרובותיה והיא מותרת בקרובין[1] אי דאיכא עדים אמאי מותרת בקרובין ואי דליכא עדים אמאי אסור בקרובותיה אלא לאו בעד אחד[2] [4]הכא במאי עסקינן כגון דאמר לה קידשתיך בפני פלוני ופלוני והלכו להם למדינת הים איתיביה [5]המגרש את אשתו ולנה עמו בפונדקי ב"ש אומרים אינה צריכה הימנו גט שני וב"ה אומרים 'צריכה הימנו גט שני היכי דמי אי דאיכא עדים מאי טעמייהו דב"ש ואי דליכא עדים מאי טעמייהו דבית הלל אלא לאו בעד אחד וליטעמיך אימא סיפא ומודים בנתגרשה מן האירוסין שאין צריכה הימנו גט שני מפני שאין לבו גס בה ואי סלקא דעתך עד אחד מהימן מה לי מן האירוסין מה לי מן הנשואין אלא [6]הכא במאי עסקינן כגון דאיכא עדי יחוד וליכא עדי ביאה בית שמאי סברי לא אמרינן

אמצעית שבכת שניה תשתרי הכא במאי עסקינן בשאין שם אלא גדולה וקטנה. מריש קאי דמספקא לכל כת שניה [6]בגדולה אמצעית לגבי מאן קרי לה גדולה אי לא לגבי קטנה דהיא כת אלמא בכת אחת פליגי: **בשאין שם.** בכת שניה שום אמצעית להכי תני אסורות כולן אבל אי הוי התם אמצעית הוי תני מתניתין חוץ מן הקטנות שבקטנות ולא הוה תני חוץ מן הקטנה: **והכי נמי מסתברא.** דבדליכא אמצעית עסקינן: **דאם איתא דאיכא.** אמצעית וכולהו בעי לאשמועינן לאסירן נתנייה גבי אינו יודע וניתא הכי ואינו יודע אם גדולה שבגדולות אם גדולה שבקטנות או אמצעית שבקטנות כולן אסורות אלא מדלא תנייה לאשמעינן בה איסורא שמע מינה סבירא ליה דלא אסירא וכי קתני כולן אסורות בדליכא אמצעית: **ולטעמיך.** דאמרת דאי ס"ל דאסורות אמצעית נמי קאי הוה מפרש לה: **אמצעית שבכת ראשונה.** דודאי אסירא אם ישנה אם הכא [7] מודים דכל כת דאשונה לגבי כת שניה גדולה קרי לה ואסורה ניתנייה בריש כי היכי דנשמע מינה דאסורות עלה קאי ולא תיסק אדעתין למישרי ולומר דכי קתני כולן אסורות כשאין שם אמצעית: **הכי השתא.** בהיא לא איצטריך ליה לפרושי דאף ע"ג דמתניתין כולה בשאין שם אלא שתים בכל כת לא תיסק אדעתין דאי הוה שם אמצעית לא הוה תני כולן אסורות דכיון דתנא קטנה דידיה לאיסורא ואשמעינן דקרי לה גדולה כ"ש אמצעית דקשישא מינה אלא כת שניה דכי לא תנא לה איכא למימר דמתניתין בשאין שם אלא גדולה וקטנה אבל אמצעית לא הוה ליכא אמצעית ואכולהו קאי אסורות ליתנייה בהדיא ונשמע דאף היא אסורה דלא נטעי לאוקמא בשאין שם אמצעית: **והכי פסח וכו' ופליגי.** דאיכא למ"ד לימים אמצעיים נמי קרי פני הואיל ויש מאוחר ממנו: **הכא במאי עסקינן דעלמא פליגי.** דמאן דאסר לאו משום דסבירא ליה דכל שיש מאוחר ממנו קרי פני אלא משום דמשמע ליה בלשון בני אדם מיפני פיסחא קאמר שיהא הפסח פנוי פונה ועובר: **מתני' הוא אסור בקרובותיה.** דשויהו עליה חתיכה דאיסורא בהולאתו: **ומותר בקרובות קטנה וכו'.** שאין אמה נאמנת עליה ואף היא אינה צריכה גט דאי בעיא גט הויא לה גרושתו [8] ונאסר בקרובותיה: **קטנה.** הכא: **גדולה.** האם:

גמ' וצריכא. לאשמעינן בכולהו דמי שאסר עצמו בדיבורו נאסר ומי שלא אסר עצמו אינו נאסר: **גבי דידיה.** כי אמר קידשתיך לא מיתסרא ליהי בקרובויו משום דאיהו שקרי משקר וגברא לא איכפת ליה אם אוסר עצמו בקרובותיה חנם: **ומקרי ואמר.** קדשתיה ואע"ג דלא קדשה: **אבל איהי.** כי אמרה קדשתני דאסרה נפשה אכולי עלמא עד שיתן לה גט אי לאו דקים לה דקדיש לה הוה אמרה ונתסר איהו על פיה בקרובותיה ואפי' לא נתן לה גט: **מדרבנן הימנוה.** רבנן לאמה על הכת ותהא צריכה גט ותאסר בקרובותיו[1] : **כופין.** ליתן לה גט: **לא כופין איהא הו'.** דאין צריכה ממנו גט דהא קתני מותרת בקרובויו ואי בעיא גט הוה מיתסרא באחיו דהויא לה גרושת אחיו: **ואלא אסיפא.** דאמרה קדשתני דבעיא גט: **בשלמא מבקשין.** ממנו ליתן גט: **לחיי.** שצריך בקשה לאסור עצמו בקרובותיה כדי להמיתה ליגשא הואיל ואין חפץ בה: **ומעמא דרב ושמואל אהדדי איתמר.** לא לחלוק זו על זו באו אלא להוסיף האחרון מה שלא פירש הראשון: **ואם נתן מעצמו.** בלא בקשה כופין אותו ליתן כתובה דגלי דעתיה דקדשה ואלרוסה יש לה [2] כתובה: **שניהם מודים.** לדברי העד: **מהו.** הא [3] דתניא אין חוששין משום דלא מהימן הוא והא הימנוה או דלמא משום דאין קדושין חלין בלא עדים ויליף דבר דבר מממון[4] כתיב בעריות ערות דבר (דברים כד) ובממון כתיב על פי שני עדים יקום דבר (שם יט): **אין ולא.** לא היה מחזיק בדבריו לא לאיסור ולא להיתר פעמים שאמר הן ופעמים שאמר לאו ורפיא בידיה ולא היתה מוחזקת הוראה זו בידו: **איתמר נמי.** לא גרסינן נמי: **ואי ליכא עדים.** ואפי' מודה אמאי אסור בקרובותיה ע"פ עצמו הלא אינן קידושין אפילו לדבריו דאי נמי [5] אמר בעד אחד הוו קידושין בששניהם מודים היכא דאין עד אחד לא [6] אמרת דעד אחד תשיב לחייב שבועה בדיני ממונות[6] הלכך בעדות נמי תשיב להתקיים קידושין בפניו ובלבד שיהו שניהם מודים: **אלא לאו בעד אחד.** וקתני הוא אסור בקרובותיה אלמא זה שמודה לו נאסר דתשיב לאתפוסי קדושין קמיה: **קידשתיה בפני פלוני ופלוני.** [6] דהוו להו קידושין גמורין לכל דבריו ונאמן הוא לאסור את עצמו: **ונגה עמו בפונדקי.** ואפי' לאחר זמן: **אי דליכא עדים.** דנתקדשה בביאה: **אלא לאו בעד אחד.** ושניהם מודים: אמרינן

עין משפט נר מצוה

עו א מיי' פ"ט מהל' אישות הלכה טו סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' מח סעיף ח:

עז ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף כ:

עח ג מיי' שם טור שו"ע שם סעיף ג:

עט ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ד:

פ ה מיי' שם הלכה טז טוש"ע שם סעיף ו:

פא ו מיי' וסמג שם טור אה"ע שם:

פב ז ח מיי' פ"ד מהל' אישות הלכה ו סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן מב סעיף כ:

פג ט מיי' שם פ"ט הלכ' טו סמג שם טוש"ע אה"ע סימן מח סעיף ה:

פד י כ מיי' פ"י מהל' גירושין הלכה יח סמג עשין ג טוש"ע אה"ע סימן קמט סעיף כ:

מוסף תוספות

א. מתנאי ב"ד. תוס' רי"ד. וליכא למימר דהכא מיירי כגון דאמרה קדשתני והכנסתני לחופה, דא"כ כשנתן גט אמאי כופין ליתן כתובה דלמא על הקדושין הודה ולא על הנישואין. תוס' הרא"ש. ב. דאי כתב לה היכי מצי למימר לא קדשתיך דאין דרך לכתוב כתובה קודם קידושין. תוס' ר"מ ז: אפי' באתרא דכתבי והדר מקדשי לא היתה הכתובה באה ליד האישה קודם קידושה. תוס' הרא"ש.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה ואם נתן גט מעצמו כופין וכו' שהרי לא רצה להוכיח מהאמוראים. וכעין זה כתבו התוס' לעיל דף כג ע"ב ד"ה דאמ"ה ועיין כתובות דף מ"ד ע"א תד"ה והלכתא וכ"ן נדרים דף עב ע"א ד"ה ולענין הלכה:

מוסף רש"י

הוא אסור בקרובותיה. בשמה ובאמה ואמותה, דשויהו אנפשיה תתיכה דאיסורא (כתובות ט:). והיא מותרת בקרובויו. שהרי אינה מודה בקדושין (שם). אין ולא ורפיא בידיה. רפויה היתה התשובה בפיו אם לאסור אם להתיר (שבת קיג:). תמלא אמר אין ואחר ואמר לאו, רפוי היה הדבר בידו, שלא היה יודע טעמו של דבר יפה (ב"מ יד:).